

YERALTI QAZ KƏMƏRLƏRİNİN İSTİSMARI VƏ TƏMİRİ ÜZRƏ ÇİLİNGƏR VƏZİFƏSİ ÜZRƏ MÖVZULAR

1. "Qazdan istifadə qaydaları":

- Qaz qurğularının qaz paylayıcı şəbəkəyə qoşulması, istismarı məsələlərini;
- Tikintisi və ya yenidən qurulması nəzərdə tutulan yeraltı qaz kəmərlərinin və qaz qurğularının istismara verilməsində iştirak etmək;
- Təmir çilingəri illik iş planına uyğun olaraq təmir-profilaktika, sazlama işlərindən məlumatı olmalı və həyata keçirilməsində iştirak etməli;
- Qaz sayğaclarının quraşdırılmasında, onların istismara verilməsində, vaxtlı-vaxtında rejimə uyğun olaraq diafraqma şaybalarının dəyişdirilməsini bilməli;
- Sənaye və məişət qurğularının buraxılış-sazlama və rejim-sazlama işlərini bilməli.

2. "Azərbaycan Neft Sənayesində Əməyin mühafizəsinin vahid idarəetmə sistemi" üzrə:

- Fəaliyyətdə olan orta və alçaq təzyiqli qaz kəmərlərində qayda və üsullarını;
- Qaz kəmərlərinin və qurğularının quraşdırılmasını, sınaqdan çıxarılmasını və istismara verilməsini;
- Şəhərdaxili qaz kəmərlərində qazın təzyiqləri haqqında məlumatı;
- Qəza işlərinin sənədləşdirilməsi qaydalarını;
- İstehsalat və əmək intizamı qaydalarını, əməyin mühafizəsi və təhlükəsiz texnikası qaydalarını;
- İstehsalat sanitariyası və yanğından qayda və normalarını;
- Fəhlə və qulluqçularla keçirilən əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası qadalarını
- Yanğından mühafizə qaydalarını;
- İşlədiyi sahədə ekoloji məsələlərini;
- Qaz kəmərlərinin zədələnmiş hissələrin dəyişdirilməsi və sınaqdan keçirilməsi məsələlərində bilavasitə işlərin təhlükəsiz görülməsini;
- Odlu işlərin həyata keçirilməsi zamanı qaynaqçı ilə birgə işləri;
- Odlu işlərdə işləyərkən texniki təhlükəsizlik qaydalarını;

3. "Qaz təsərrüfatında mühafizə zonaları və təhlükəsiz tədbirləri qaydalarının təsdiq edilməsi haqqında" qaydaları:

- Qaz qurğularının tipini, məhsuldarlığını;
- Yeraltı qaz boruların xarakteristikalarını və trasını;
- Mühafizə və təhlükəsiz zonalarının ayrılması qaydalarını;

- Yeraltı boru xətlərinin və və onların üzərində quraşdırılmış avadanlıqlara texniki baxışların və təmirlərin keçirilməsini;
- Yeraltı qaz kəmərinə sızmaların qarşısının alınması işlərini;
- Qaztənzimləmə və qaz paylayıcı məntəqələrinin, orada istismar olunan qurğuların iş prinsipini, təmiri və sazlama işlərini;
- İşlədiyi sahədə istismar olunan kompressorların tipini, onların istismar qaydalarından məlumatı.

4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qaz təsərrüfatı ilə bağlı digər təşkilatlar üzrə:

4.1. Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Sənayedə İşlərin Təhlükəsiz Görülməsi və Dağ-Mədən Nəzarəti Dövlət Agentliyi haqqında qaz təsərrüfatına aid:

- Agentlik tərəfindən hazırlanmış və SOCAR-ın prezidentinin sərəncamı ilə müəssisələrə paylanmış "Magistral qaz kəmərlərinin texniki istismarı və onların istismarında texniki təhlükəsizlik qaydaları"-nı

4.2. Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Dövlət Yanğın Xidmətinin qaz təsərrüfatına aid:

- Xidmətin qaz təsərrüfatına aid fəaliyyət istiqamətlərini.

4.3. Azərbaycan Respublikasında Dövlət Qaz Nəzarəti İdarəsinə aid:

- Dövlət Qaz Nəzarətinin qaz təsərrüfatına aid yoxlamalarında iştirak etməli.

4.4 Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi üzrə:

- İlin soyuq vaxtında açıq havada və ya isidilməyən örtülü binalarda, habelə isti havalarda işin dayandırılması və işçilərə fasilələrin verilməsi qaydalarını;

-Sağlam və təhlükəsiz əməyin mühafizəsi şəraitini;

4.5."Texniki təhlükəsizlik haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu üzrə:

- Təhlükə potensiallı obyektlərini, oradakı texniki qurğuları və avadanlıqların təmiri və təhlükəsizlik qaydalarını bilməli;
- Qaza səbəblərinin texniki təhqiqatı haqqında məlumatları.

ƏDƏBİYYAT:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 12 may tarixli 80 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Qazdan istifadə qaydaları".
2. Azərbaycan Dövlət Neft Sirkətinin prezidenti tərəfindən dekabr 2004-cü ildə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Neft Sənayesində Əməyin mühafizəsinin vahid idarəetmə sistemi".
3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1999-cu il 21 iyun tarixli 103 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Qaz təsərrüfatında mühafizə zonaları və təhlükəsiz tədbirləri qaydalarının təsdiq edilməsi haqqında".
4. Ə. Məlikov, Ə. İsmayılov. Qazdan istifadə qaydaları. Bakı, 2007.
5. Ə. Məlikov, Ə. İsmayılov, S. Rəsulov. Qaz təsərrüfatının istismarı. Bakı, 2008.
6. "Qaz təsərrüfatında texniki istismar, əməyin mühafizəsi, yanğın təhlükəsizliyi, ətraf mühitin mühafizəsi qaydalarına və beynəlxalq standartların tətbiqinə dair 1000 sual-1000 cavab", Bakı 1917
7. Qaz təsərrüfatında təhlükəsiz istismarın təşkili. Moskva, 2007.
8. H. Mirələmov, Q. İsmayılov, Neftin və qazın boru kəmərləri ilə nəqli. Bakı, 2010.
9. Magistral qaz kəmərlərinin texniki istismarı və onların istismarında texniki təhlükəsizlik qaydaları" Bakı 2013.
10. A. İonin. "Qaz təchizatı". Moskva, 1998.
11. Magistral kəmərlərinin texnoloji layihələndirilməsi. 1-ci hissə. Moskva, 1985.
12. Magistral xətlərin norma və qaydaları. СНиП 2. 05.06. 85
13. Azərbaycan Respublikası Dövlət Tikinti Normaları (Az.DTN 2.9-2)
14. E. Hacıyev. Maşınqayırma fəhləsinin yaddaş kitabı. Bakı 1980.

1.Yeraltı qaz kəmərlərinin hava ilə üfürdükdən sonra nəzarət yoxlanılması hansı müddətə qədər aparılır?

- A) 1 saat
- B) 1,2 saat
- C) 1,5 saat
- D) 2 saat
- E) 2,5 saat

2.Yeraltı qaz kəmərlərinin yoxlanılmasını həyata keçirən briqadanın tərkibi neçə nəfərdən ibarət olmalıdır?

- A) 1 nəfərdən az olmayaraq
- B) 2 nəfərdən az olmayaraq
- C) 3 nəfərdən az olmayaraq
- D) 4 nəfərdən az olmayaraq
- E) 5 nəfərdən az olmayaraq

3.Qaz kəmərinin üzərində olan baypas sipərin rolu nədir?

- A) Boru kəmərinə mayeni boşaltmaq üçün
- B) Boru kəmərinə təzyiği tənzimləmək üçün
- C) Boru kəmərinə həcmi artırmaq üçün
- D) Boru kəmərinə hidravlik zərbədən qorumaq üçün
- E) Boru kəmərinə təzyiği artırmaq üçün

4.İstismar olunan qaz kəmərinə yeni qaz kəməri qoşulduqda və s. işlər aparıldıqda qazın təzyiği nə qədər olmalıdır?

- A) 20-80 mm su sütunu intervalında
- B) 30-90 mm su sütunu intervalında
- C) 35-110 mm su sütunu intervalında
- D) 40-150 mm su sütunu intervalında
- E) 45-130 mm su sütunu intervalında

5.Yeraltı qaz kəmərlərində qaz sızmasının aşkar edilməsi üçün hansı cihazdan istifadə olunur?

- A) Manometr
- B) Difanometr
- C) Barometr
- D) Qazoanalizator
- E) Qaz tənzimləyicisi